

CZU 343.985

DOI 10.5281/zenodo.7462335

Constantin RUSNAC,
dr., conf. univ.
PhD,
Associate Professor

Nicolai LEVANODOVSKI,
dr.
PhD

PARTICULARITĂȚILE AUDIERII BĂNUITULUI, ÎNVINUITULUI ÎN CAZUL INFRAȚIUNILOR CE ȚIN DE CIRCULAȚIA ILEGALĂ DE DROGURI

În conținutul articolului, autorul a examinat totalitatea situațiilor tipice cu care poate să se confrunte ofițerul de urmărire penală în timpul audierii bănuitului și învinuitului, în cazul cercetării infracțiunilor legate de droguri.

Cercetarea nu are un caracter general, dar este axată pe complexul de întrebări ce necesită a fi adresate bănuitului, învinuitului, în funcție de caracterul faptei infracționale săvârșite. De asemenea, este tratat subiectul comportamentului non-verbal ca parte integrantă a audierii.

Cuvinte-cheie: bănuit, învinuit, drog, ofițer de urmărire penală, audiere, procedeu probator, mijloc de probă.

PARTICULARITIES OF THE SUSPECT QUESTIONING, AS WELL AS THE ACCUSED IN THE CASE OF CRIMES RELATED TO THE ILLEGAL CIRCULATION OF DRUGS

In the content of the article, the author examined all the typical situations that the criminal investigation officer may face during the questioning of the suspect and the accused, in the case of investigating drug-related crimes.

The research does not have a general character, but is focused on the complex of questions that need to be addressed to the suspect, the accused, depending on the nature of the criminal act committed. In the same way, the subject of non-verbal behavior is treated as an integral part of the hearing.

Keywords: suspect, accused, drug, criminal investigation officer, interrogation, evidentiary procedure, means of evidence.

Introducere. Audierea este cea mai răspândită acțiune de urmărire penală, cu care operează ofițerul de urmărire penală în cadrul soluționării cauzei penale. „Mai mult, audierile constituie circa 50-60% din toate acțiunile de urmărire penală, cu care se operează în cadrul

procesului penal. Efectuând acțiuni de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală poate obține informațiile necesare stabilirii adevărului și circumstanțelor cauzei penale pentru tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate. În cadrul audierii atât a bănuitului,

cât și a învinutului ofițerul de urmărire penală de cele mai dese ori se ciocnește de problema prezentării unor declarații mincinoase, iar declarațiile bănuțului au o importanță primordială pentru stabilirea adevărului, deoarece el mai bine decât orice martor sau parte vătămată cunoaște particularitățile comiterii infracțiunii și, totodată, bănuțului este persoana cea mai interesată de tănuirea adevărului și trăgănuarea procesului penal” [3, p.119].

„Audierea bănuțului și învinutului este activitatea procedurală efectuată de organul judiciar în scopul stabilirii unor date cu valoare probatorie, necesare pentru aflarea adevărului în cauza care face obiectul cercetării penale” [1, p.90]. Declarațiile învinutului sau inculpatului constituie un drept al acestuia și nu o obligație (*nemo tenetur edere contra se*). „În virtutea acestui drept, învinutul sau inculpatul, în declarațiile date poate pune la dispoziția organelor judiciare acele informații necesare aflării adevărului, dar în același timp își poate exercita și dreptul la apărare” [2, p.142]. „Ascultarea învinutului sau a inculpatului constituie o luptă permanentă dusă în plan psihologic între organul judiciar, pe de-o parte, și traficanțul de droguri, pe de altă parte, între cele două părți care se confruntă fiind poziții ireconciliabile” [14, p.213].

Scopul studiului. Articolul are drept scop elucidarea informației care necesită a fi obținută în procesul audierii bănuțului sau învinutului ce a săvârșit infracțiuni legate de droguri.

Metode aplicate și materiale utilizate. În procesul elaborării articolului, autorul s-a ghidat de un sistem de metode științifice de cercetare, și anume: metoda sistemică, metoda deducției și inducției, metoda analizei, metoda comparativă și multe altele. Baza teoretico-juridică a articolului științific cuprinde reglementările normative referitoare la doctrina procesual-penală și criminalistică din domeniul ce vizează audierea făptuitorului.

Opinii și discuții. Audierea persoanei bănuțite, învinuite de săvârșirea traficului ilicit de droguri, prezintă anumite dificultăți. În

funcție de locul pe care îl ocupă bănuțului (învinutul) în grupul criminal, circumstanțele reținerii și calitățile lui personale, tactica audierii acestuia este diferită [20, p.332]. Nu ne vom referi la recomandările de ordin general, deoarece acestea sunt expuse suficient în literatura de specialitate. Vom remarca doar particularitățile de bază, dar mai întâi subliniem, că întotdeauna e bine să studiem cele 5 tipuri de personalități implicate în fenomenul narcotizării [4, p.29] și să prevedem participarea interpretului, fiindcă în ultimii ani operațiunile nelegitime asupra drogurilor se evidențiază prin caracterul lor internațional [11, p.31].

Primul cerc de întrebări, cu excepția celor prevăzute la art. 104 alin. (2) CPP al RM, elucidate în procesul-verbal de audiere, se referă la persoana reținutului: mediul în care a crescut și a fost educat; cunoștințele și prietenii lui; consumă sau nu droguri; dacă da, atunci de cât timp și care anume; cât de frecvent se droghează și care sunt dozele; cauza începerii consumului de droguri; care drog, când și în ce doză și l-a administrat ultima oară; care sunt sursele de dobândire a mijloacelor necesare procurării drogurilor [10, p.50].

Ofițerul de urmărire penală va mai preciza starea familială a bănuțului, ocupația și interesele, perioada neîncadrării sau încadrării în muncă, starea sănătății (boli venerice, tuberculoză, SIDA), condițiile de trai, relațiile cu rudele și cei apropiați, motivul comportamentului lui ilegal, alte informații ce caracterizează persoana făptuitorului.

În privința persoanelor care se ocupau cu sinteza drogurilor, trebuie să se clarifice atribuția acestora față de domeniul chimic și al farmaceuticii: au oare studii speciale, unde au învățat și au lucrat? Concretizarea acestei întrebări permite a stabili cunoștințele teoretice ale bănuților sau învinuților și aptitudinea lor de a realiza în practică procesul de sinteză a drogurilor (uneori destul de complicat).

Nu este exclus că printre prietenii și cunoștințele făptuitorului există persoane implicate în operațiunile ilegale cu droguri (procu-

rarea, păstrarea, comercializarea etc.), de aceea se va acorda atenție și identificării acestora. Mai ales că printre asemenea persoane pot fi cunosători buni ai chimiei sau farmaceuticii. De la aceste persoane membrii grupului criminal ar fi putut primi consultații în unele probleme ce țin de fabricarea drogurilor, precum și de efectul lor asupra organismului uman.

Cel de-al doilea cerc de întrebări ce urmează a fi clarificate se referă nemijlocit la activitatea criminală a reținutului. Pe lângă rolul pe care îl îndeplinea bănuitul (învinuitul) în cadrul săvârșirii infracțiunii, ofițerul de urmărire penală trebuie să afle și despre componența grupului criminal, funcțiile fiecărui membru, modalitățile și metodele interacțiunii lor, structura ierarhică în grup [16, p.96]. Susținem opinia autorilor E. Ișenko și A. Filipov „că lista problemelor ce urmează a fi soluționate în timpul audierii bănuितului (învinuitului) este determinată de situația tipică de urmărire penală existentă la etapa inițială de investigare a traficului de droguri” [18, p.1004].

Persoana reținută pentru comerțul cu droguri trebuie să fie audiată despre: unde, când, cui, în ce cantități și în ce împrejurări a vândut aceste preparate; care erau condițiile de plată; unde se păstrează drogurile și mijloacele obținute în urma comerțului; unde, când, de la cine și în ce împrejurări a procurat drogurile, modalitatea de plată [20, p.332].

Persoana reținută pentru procurarea drogurilor poate explica: unde, când, de la cine, în ce împrejurări, în ce cantități, ce tip de droguri a procurat; modalitatea primirii și achitării (au fost procurate contra bani, schimbate pe diferite lucruri, primite ca remunerare pentru anumite servicii etc.). Pentru calificarea corectă a acțiunilor reținutului, este important a se clarifica scopul procurării mijloacelor narcotice – pentru consum personal ori în scop de înstrăinare etc.

La audierea persoanelor, care se ocupau cu fabricarea drogurilor sintetice, atenție se va acorda următoarelor: cine este inițiatorul sintetizării, unde și în ce condiții se desfășura sinteza; ce substanțe se foloseau, unde și de la

cine au fost achiziționate, cine a acordat ajutor în procurarea lor, cine a participat la fabricarea drogurilor; cui i-a fost comercializat sau predat spre comercializare produsul final, cine efectua plata și care era echivalentul (bani, lucruri, ștergerea datoriilor); din ce literatură a luat cunoștințe despre sinteza drogurilor și unde anume (în bibliotecă, la prieteni); a făcut oare notițe referitoare la reacțiile chimice în procesul sintetizării drogurilor, unde se află aceste notițe și care sunt prescurtările și codificările care complică înțelesul lor; cine dintre specialiștii din chimie, farmacologie sau medicină a acordat ajutor, inclusiv consultativ, în realizarea sintezei. De asemenea, necesită a fi concretizate datele cu privire la fabricarea drogurilor: câte și ce fel de etape parcurge sinteza, care substanțe și în ce moment se adăugau în soluție, care utilaj se folosea, care era starea fizică a substanțelor intermediare și a produsului finit, care era consistența lor [10, p.51-52].

În cazul transportării drogurilor, persoana reținută va fi audiată cu privire la: când, unde de la cine și în ce scop au fost primite, ruta și tipul transportului, categoria drogurilor și ambalajul, unde se păstrau, cine le-a văzut, care este aspectul exterior și starea fizică a drogurilor, cum și unde s-a produs transmiterea loturilor de droguri [17, p.40], parolele și modalitățile de legătură între cei implicați [15, p.825-826].

La audierea persoanei bănuite de sustragerea drogurilor din farmacia, instituții medicale și științifice etc. se concretizează următoarele: de când, prin ce metode, de unde, în colaborare cu cine s-a comis sustragerea; ce a sustras și ce cantități; modul de tănuire a sustragerii; scopul sustragerii, cui și cum i se transmiteau cele sustrate; care împrejurări au favorizat sustragerea. Paralel necesită de verificat versiunea înscenării infracțiunii [15, p.826].

Urmărirea penală de pe urma cazurilor de sustragere de droguri săvârșite de personalul medical este specifică. Ofițerul de urmărire penală va construi tactica audierii în baza rezultatelor achiziției de control sau a rețetelor eliberate. În calitate de alternativă a achiziției

de control se folosește metoda verificării dărilor de seamă în scopul depistării încălcărilor. Însă prima metodă este preferabilă. Comercializarea mijloacelor narcotice sau a rețetei care permite procurarea acestora este o probă mai sigură în stabilirea sustragerii [10, p.52].

La audierea persoanelor, care au cultivat nelegitim plante ce conțin droguri sau etnobotanice, se concretizează următoarele: de cât timp și în ce scop practică această activitate; de unde obține semințe; în care locuri, când și de câte ori a efectuat semănatul, în ce mod și cu ajutorul căror mijloace cultivă plantele; cine și ce fel de ajutor îi acordă; câte roade obține și în ce cantități; cum folosește roada, iar dacă o comercializa, atunci cui, când, unde și în ce cantități [20, p.332].

La audierea organizatorilor sau întreținătorilor de spelunci pentru consum de droguri se concretizează următoarele: cui aparține încăperea; de când o vizitează; cine furnizează drogurile, care droguri anume; în ce mod sunt administrate; care este plata pentru oferirea încăperii [15, p.826].

La audierea persoanei, care a eliberat nelegitim o rețetă sau un alt document care permite obținerea drogurilor, se concretizează următoarele: cine, când și cui a eliberat aceste documente; care este motivul acestor acțiuni; care medicamente și în ce cantități au fost prescrise; în ce mod era asigurată acoperirea urmelor infracțiunii; care era remunerarea și cine a primit-o; au fost oare cumpărate droguri în baza acestor documente – dacă da, atunci cine și cum le-a folosit [9, p.57].

În cazul audierii persoanei, care a falsificat o rețetă sau un alt document ce permit obținerea drogurilor, se concretizează următoarele: cine, când și prin ce metode a săvârșit falsul; unde a făcut rost de blanchete și ștampile; dacă blanchetele și ștampilele au fost executate de sine stătător, atunci prin ce metode, s-au păstrat oare exemplare sau clișee, unde se află; care este scopul contrafacerii; care mijloace narcotice și în ce cantități au fost indicate în documentele contrafăcute; au fost oare primite

mijloace narcotice, dacă da, atunci unde; în ce fel au fost folosite mijloacele narcotice primite; dacă au fost comercializate, atunci când și cui anume [15, p.826].

La audierea persoanei bănuite de atragerea (determinarea) la consumul de droguri se concretizează următoarele: când, unde, în privința cui și în ce scop au fost săvârșite aceste acțiuni nelegitime; cum s-a manifestat atragerea (determinarea); ce fel de droguri se propunea pentru consum și dacă a fost consumat; cine era prezent; a fost oare aplicată amenințarea și forța fizică; cunoștea oare că victima era minoră [10, p.53].

Autorul E. Rosinskaia menționează că o importanță deosebită în investigarea cauzelor penale din această categorie revine audierii organizatorilor comerțului ilegal de droguri [15, p.332]. Majoritatea grupurilor criminale care practică comerțul ilegal de droguri au o structură ramificată, în care finanștii și conducătorii sunt separați de un șir de bariere de protecție de la operațiunile de răspândire nemijlocită a drogurilor. Cei ce stau în fruntea rețelei de răspândire a drogurilor, foarte rar se ocupă personal de operațiuni nemijlocite, de aceea metodele obișnuite de efectuare a urmării penale, de regulă, nu permite stabilirea identității lor. În mâinile organizatorilor se află toate „pârghiile” de dirijare a grupului criminal, în timpul audierii ei comportându-se în funcție de ce probe dispune urmărirea. Dacă probele existente sunt neînsemnate, este puțin probabil că vor recunoaște vina.

Or, făcând depoziții de recunoaștere, organizatorul poate să elucideze toate procesele interne, care au loc în grup, să relateze despre rolul fiecărui participant. Dacă s-a ajuns la o asemenea situație, se recomandă a pune următoarele întrebări: care este durata activității grupului; care este competența și rolul fiecărui membru; unde, când și în ce împrejurări organizatorul a făcut cunoștință cu fiecare membru al grupului și cu sistemul de legătură; cum erau racolați și remunerați membrii grupului; unde se procurau precursorii pentru fabricarea

drogurilor și cine acorda ajutor în procurare; cine, unde, când și în ce împrejurări a cumpărat utilajul folosit în fabricarea drogurilor; unde se fabricau drogurile și cine este implicat în acest proces; cine, cui, unde, când și în ce împrejurări comercializa drogurile, la ce preț; unde și cum se transmiteau drogurile de către persoanele care le-au fabricat; cum se foloseau banii dobândiți pe cale ilicită?

Prezența unor probe incontestabile îi face pe bănuți să recunoască episoade concrete din activitatea lor criminală, însă le prezintă ca fiind cazuri unice, neagă legătura cu alți făptuitori, se prezintă ca persoane care au acordat ajutor întâmplător unor necunoscuți. În pofida declarațiilor inventate, ofițerul de urmărire penală trebuie să verifice toate versiunile bănuitului [21, p.68].

Sușținem opinia autorilor Iu. Odagiu și S. Nestor că un procedeu tactic eficient orientat spre demascarea depozițiilor mincinoase este detalierea maximă a faptelor comunicate de cel interogat. Cu cât mai multe date false comunică el, cu atât este mai simplu e să fie prins asupra minciunii, deoarece faptele inventate este imposibil să le chibzuiești în cele mai mărunte detalii și cu atât mai mult să le păstrezi în memorie. În plus, întrebarea despre amănuntele săvârșirii infracțiunii creează bănuitului impresia că ofițerul de urmărire penală cunoaște detaliile de la alți coparticipanți și în cazul confruntărilor el va fi demascată. Detalierea este necesară și în cazul depozițiilor sincere ale bănuitului (învinuitului) despre coparticipanții pe care nu-i cunoaște, pentru a se lua măsuri în vederea identificării lor [10, p.54-55].

Dacă bănuitul (învinuitul) face depoziții false, din considerente tactice și etice este rațional, mai întâi, să fie ascultat, iar apoi, sistematizând depozițiile lui, să se demonstreze caracterul nefondat și alogic al poziției alese.

Dar trebuie să subliniem, că nu toată informația, ce se conține în declarații, va fi fixată în procesul-verbal al audierii. Va fi fixată doar acea informație, care ține de obiectul audierii. În procesul-verbal nu vor fi fixate toate componentele orale ale limbii vorbite, precum și

informațiile ce au fost transmise de cel audiat prin intermediul mijloacelor orale de transmitere a informației.

Psihologii au stabilit, că în procesul comunicării verbale doar 7% din informație se transmite prin cuvinte. În același timp, prin sunete și intonație se transmite circa 38% din informație, iar prin gesticulație, poziție, mișcările și schimbările locului în spațiu a corpului – până la 55% [3, p.121].

Subconștientul omului se află la baza prestației non-verbale. Comunicarea non-verbală de cele mai dese ori nu este controlată de rațiune, fiind percepută de observator la nivelul subconștientului, formându-i, astfel, observatorului o poziție concretă față de cel observat.

În acest context, autorul C. Burbulea menționează că semnele, care țin de activitatea psihică supusă controlului conștiinței, pot prezenta, prin sine, demonstrația mincinoasă în scopul inducerii în eroare. Din acest motiv personalitatea se studiază în baza semnelor, care nu sunt supuse voinței sau conștiinței persoanei. Reieșind din cele expuse, cea mai mare atenție trebuie concentrată pe așa-numita gesticulație pornită din subconștient [3, p.121].

Autorii Obrazțov V. și Bogomolova N. specifică că un rol important la audiere îl are stabilirea comportamentului verbal al bănuitului (învinuitului) [19, p.21].

Comportamentul verbal al unui bănuit sincer:

1. negarea va urma imediat după întrebare;
2. negarea va fi insistentă și directă;
3. va răspunde fără ezitare;
4. va părea interesat și îngrijorat de rezultatele urmăririi penale;
5. va oferi informații realiste și utile.

Comportamentul verbal al unui bănuit, care nu spune adevărul:

1. va răspunde cu ezitare;
2. va repeta întrebarea ca să câștige din timp;
3. deseori va afirma „eu nu știu”;
4. va fi precaut și nu va răspunde spontan la întrebări;

5. va evita răspunsurile la întrebări directe;

6. va insista: „voi trebuie să mă credeți” ș.a.

De asemenea, ofițerul de urmărire penală trebuie să fie atent la comportamentul non-verbal al figurantului, mai ales la comportamentul care poate da de gol făptuitorul:

- în permanență își linge buzele;
- e foarte atent la starea frizurii sale;
- se scarpină deseori;
- își freacă mâinile;
- se trage de nas sau de urechi;
- tușește iritat;
- dă din picioare;
- e atent cu unghiile sale;
- transpiră excesiv;
- îi tremură mâinile etc.

Concluzionând informația prezentată în literatura de specialitate referitoare la problemele existente în timpul audierii bănuțului (învinitului) în cazurile infracțiunilor, ce țin de circulația ilegală a drogurilor, susținem opinia autorilor Obrazțov V. și Bogomolova N., care recomandă ca acest proces să fie format din nouă pași [8]:

- confruntare pozitivă;
- dezvoltarea subiectului / temei;
- cum procedăm în cazul în care subiectul se disculpabilizează;
- depășirea obiecțiilor;
- captarea atenției;
- cum procedăm atunci când subiectul este „pasiv”;
- întrebarea cu alternativă;
- recunoașterea orală;
- recunoașterea scrisă.

I. Confruntarea pozitivă:

• ofițerul de urmărire penală îl va lăsa pe suspect singur pentru un timp, ca acesta din urmă să mediteze asupra situației, în care s-a pomenit;

• ofițerul de urmărire penală va intra în birou într-o manieră care inspiră autoritate și va întreprinde acțiuni ce au drept scop dominarea audiatului;

• ofițerul de urmărire penală îl va privi

„de sus” pe suspect și în mod direct îl va acuza de comiterea infracțiunii.

II. Dezvoltarea temei:

- va oferi suspectului o justificare psihologică pentru săvârșirea infracțiunii;
- îi va oferi o scuză și o justificare morală pentru săvârșirea infracțiunii;
- ofertele trebuie făcute în formă de monolog;
- va transfera culpa asupra altei persoane sau va stabili circumstanțele care l-au determinat să săvârșescă infracțiunea;
- va demonstra compătimire față de bănuț.

Exemple de teme:

- nu a vândut copiilor;
- nu este liderul organizației;
- nu a câștigat el toți banii;
- are nevoie de „bani nemuniciți”;
- l-a implicat complicele;
- liderii adevărați au scăpat nepedepsiți;
- minimizarea cantității de droguri și profituri.

III. Cum vom proceda în cazul în care subiectul își neagă culpa:

- trebuie să anticipați, că audiatul va nega culpa;
- ofițerul de urmărire penală trebuie să-l oprească pe suspect atunci când acesta începe să nege;
- dacă suspectul va nega cu putere infracțiunea săvârșită, atunci va fi mai greu de obținut recunoașterea;
- multe persoane vinovate își încep negarea cu următoarele fraze: „Pot și eu să spun ceva?”, „Lăsați-mă să explic!”, „Dumneavoastră o să mă ascultați?”

IV. Depășirea obiecțiilor:

• suspectul va face anumite obiecții pentru a-și exprima nevinovăția sau pentru a-și reduce din gravitatea culpei. Poate crea situații semi-conflictuale.

V. Captarea atenției:

- după „faza obiecțiilor” făptuitorul deseori devine trist și tăcut;
- subiectul se simte învins;

• atunci când nu mai reușiți să-i captați atenția, apropiați-vă de subiect și intrați în spațiul lui personal;

• continuați să demonstrați și mai multă înțelegere și compasiune; continuați „dezvoltarea temei”.

VI. Cum vom proceda atunci când subiectul este „pasiv”:

• la această etapă suspectul ar putea plânge, stare care de cele mai multe ori exprimă remușcări;

• mulți suspecți nu plâng, însă se simt învinși și stau cu capul plecat, cu umerii lăsați în jos, picioarele relaxate, privirea ațintită în gol etc.;

E timpul să intensificăm „tema” cu niște comentarii, care l-ar face pe suspect să se simtă bine.

VII. Întrebarea cu alternativă:

• când suspectul este gata să recunoască, trebuie să-i ușurăm sarcina;

• trebuie să-i punem o întrebare, care ar include două motive alternative de comitere a infracțiunii;

• de cele mai multe ori i se va oferi un motiv „bun” și unul „rău”;

• alegând unul dintre aceste motive, el își va recunoaște vinovăția.

VIII. Recunoașterea orală:

• după ce suspectul și-a ales alternativa, aveți prima recunoaștere a vinovăției sale;

• ofițerul de urmărire penală trebuie să încurajeze această recunoaștere;

• obiectivul ofițerului de urmărire penală este să obțină o prezentare orală succintă a evenimentelor care au avut loc, urmată de o declarație mai detaliată.

IX. Recunoașterea scrisă:

• declarația scrisă a suspectului;

• declarația scrisă a ofițerului de urmărire penală;

• utilizarea mijloacelor audio-video, în scopul fixării declarațiilor prin care își recunoaște vina.

La ultima etapă a audierii, declarațiile prezentate de bănuț (învinuit), ce au importanță pentru procesul penal, se fixează în procesul-verbal al audierii bănuțului (dacă fixarea declarațiilor nu s-a realizat în paralel cu darea declarațiilor) [3, p.121].

Finalizarea procesului de obținere a declarațiilor trebuie să se încheie cu aprecierea acestora. În acest context, susținem opinia autorilor Olteanu Gabriel Ion, Voicu Costica, Păun Costica ș.a., că numai atunci când declarațiile sunt conforme cu celelalte materiale ale cauzei, se poate concluziona că ele sunt concordante cu realitatea, că partea ascultată este de bunăcredință. La aprecierea declarațiilor părții, nu vor fi luate în considerație decât ceea ce aceasta a perceput [12, p.98].

Concluzii. Audierea reprezintă o acțiune de urmărire penală complexă, fiind definită ca o luptă permanentă dusă în plan psihologic între organul judiciar, pe de-o parte, și bănuț (învinuitul), pe de altă parte, pozițiile lor fiind antitetice.

Cu toate că arsenalul tactico-criminalistic utilizat de reprezentatul organului de urmărire penale în cadrul audierii este unul vast, aplicarea acestuia trebuie să păstreze un anumit echilibru între interesele statului și drepturile fundamentale ale omului.

Referințe bibliografice:

1. Aonițoiaie C, Sandu I.-E., Bercheșan V. ș.a. *Tratat de tactică criminalistică, ediția a II-a, revăzută și completată*, Ministerul de Interne, Editura Carpați, Craiova, 1992.
2. Boroș Al., Ungureanu G.-Șt. ș.a. *Drept procesual penal*, București: Editura AllBeck, 2001.
3. Burbulea C. Particularitățile audierii bănuțului, învinuitului în cazul infracțiunilor ce țin de traficul ilicit de droguri. În: *Rolul societății și al organelor de drept în contracararea narcomaniei*. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale 9 octombrie 2008, Chișinău: Academiei Ștefan cel

- Mare, 2008.
4. Carp S. Caracteristica personalității infractorului implicat în fenomenul narcomaniei și narcobusiness criminal. În: *Rolul societății și al organelor de drept în contracararea narcomaniei*. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale 9 octombrie 2008, Chișinău: Academiei Ștefan cel Mare, 2008.
 5. Codul de procedură penală al Republicii Moldova: nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 251-256 din 10.09.2022.
 6. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 267-273 din 26.08.22.
 7. Convenția Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, nr. 215 din 20-12-1988. Publicat: 30-12-1999 în *Tratate Internaționale*, nr. 8 art. 215.
 8. *Combaterea traficului de droguri*. Materialele seminarului. Chișinău, 12-23 mai 2008.
 9. Cook P., Jecicov I. ș.a. Îndrumar în activitatea de prevenire a consumului de droguri, Uniunea Europeană EU/ PNUD *Progr. BUMAD*, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Ministerul Educației al RM, Ministerul Sănătății al RM, Chișinău: Reclama 2004.
 10. Nestor S., Odagiu Iu. *Metodica cercetării în fracțiunilor privind traficul de droguri*, Academia Ștefan cel Mare, Chișinău, 2003.
 11. Nestor S., Rusnac C. *Metodica investigării în fracțiunilor din domeniul traficului ilicit de droguri (material didactic)*, Chișinău, 2009.
 12. Olteanu G. Voicu C. ș.a. *Ascultarea persoanei în cadrul anchetei judiciare*, București: Editura AIT Laboratories S.R.L., 2005.
 13. Osoainu T., Ostavciuc D. ș.a. *Tactica acțiunilor de urmărire penală*. Chișinău: Cartea militară, 2020.
 14. Tarabih A. *Combaterea traficului ilicit de droguri*. Teză de doctorat. București, 2009.
 15. Аверьянова Т., Белкин Р. и др. *Российская Криминалистика, Учебник для вузов*, Москва: НОРМА—ИНФРА, 2000.
 16. Авиakov Р. *Наркомания и методы борьбы с ней*, Ереван, 1990.
 17. Аргунова И., Габиани А. *Правовые меры борьбы с наркоманией*. Москва: Знание, 1989.
 18. Ищенко Е., Филиппов А. *Криминалистика: Высшее образование*, Москва, 2007.
 19. Образцов В., Богомолова Н. *Допрос потерпевшего и свидетеля на предварительном следствии*. Москва, 2003.
 20. Россинская Е. *Криминалистика, Вопросы и ответы, закон и право*, Москва 2000.
 21. Сергеев А. *Организация борьбы с наркоманией*, Киев, 1988.

DESPRE AUTORI**Constantin RUSNAC,**

*doctor în dr, conf. univ.,
Catedra „Procedură penală, criminalistică și
securitate informațională” a Academiei
„Ștefan cel Mare” a MAI al RM
(Chișinău, Republica Moldova, MD – 2009)
e-mail: navrucnd1@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8122-7711*

Nicolai LEVANODOVSKI,

*doctor în dr.,
Catedra „Drept public”,
Universitatea de Stat din Comrat
e-mail: levandovskii@mail.ru*